

UDK: 338.266:341.176(4): 368(083):347.953:35.082.2:342.722

Mr Miloš M. Petrović¹

PROPISI EVROPSKE UNIJE

PRIMENA DIREKTIVE 2004/113 EVROPSKOG SAVETA U SKLADU SA PRESUDOM TEST-ACHATS EVROPSKOG SUDA PRAVDE

Evropsko nadzorno telo za osiguranje i strukovno penzijsko osiguranje (EIOPA) 2014. godine objavilo je Izveštaj o primeni presude Test Achats u nacionalnim zakonodavstvima. Izveštaj je zabeležio napredak u sprovođenju presude Evropskog suda pravde C-236/09 (Presuda Test-Achats) iz 2011. godine, koja je imala značajne posledice u pogledu cene osiguranja prema polu.² Presudom Test-Achats potvrđena su prava na jednak tretman muškaraca i žena u pristupu i nabavci dobara i usluga, zbog čega je obuhvaćenim institucijama, poput osiguravača, dat rok do 21. decembra 2012. godine da prestanu sa drugačijom praksom i usklade svoje aktivnosti i pravila. Zapravo, navedenom presudom upotreba pola kao faktora rizika kod osiguravajućih društava proglašena je nepoželjnom, a u skladu sa odlukom Evropskog suda pravde, nakon 21. decembra 2012. godine, osiguravači više nisu smeli da koriste faktore vezane za polnu pripadnost radi izračunavanja pojedinačnih iznosa premija ili beneficija.³

Takva odluka donela je izazove za osiguravajuće kuće koje su pribegavale uključivanju polno relevantnih faktora u izračunavanje cene usluga, ali i državama

1 i-mejl: petrovic1milos@gmail.com

Rad je primljen: 8.12.2016.

Rad je prihvaćen: 12.12.2016.

2 EIOPA: Report on the implementation of the Test Achats ruling into national legislation (2014), dostupno preko: https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/8.2._EIOPA-CCPFI-13-091_Test_Achats_rev2.pdf pristupljeno: 8.12.2016.

3 Ibid, str. 2

članicama koje su bile u obavezi da prilagode svoje zakonodavne okvire novim okolnostima. Kako bi pomogla svojim državama članicama, Evropska komisija izdala je saopštenje koje je, među važnijim stavkama, pojasnilo da odstupanje u članu 5 st. 2 Direktive 2004/113/EK od 13. decembra 2004. godine o jednakom tretmanu muškaraca i žena u pristupu i nabavci roba i usluga (Direktiva o polovima), koje je dozvoljavalo takvu praksu, prestaje da važi 21. decembra 2012. godine.⁴ Pored propisivanja slučajeva na koje se primena novih propisa odnosi, Komisija je opisala i načine kada je prikupljanje, čuvanje i korišćenje polno relevantnih podataka moguće i dalje primenjivati; npr. korišćenje pola kao faktora rizika dozvoljeno je za izračunavanje premija i beneficija na kolektivnoj bazi, to jest „sve dok to ne vodi diferencijaciji“ (samim tim i diskriminaciji) „na pojedinačnom nivou“, što se odnosi na oblasti poput unutrašnje politike određivanja cena, određivanja cene reosiguranja, marketinga, reklamiranja i anderajtinga u oblasti životnih odnosno zdravstvenih politika i upotreba drugih faktora ocenjivanja rizika. Faktori rizika koji su polno relevantni mogu se upotrebljavati samo u navedenim situacijama, a u saopštenju se jasno navodi da drugačiji faktori, poput starosne dobi (godina) ili npr. hendikepa ostaju u upotrebi na dotadašnji način.

Imajući u vidu potrebu za „mapiranjem“ primene presude u nacionalnim zakonodavstvima među članicama Evropske unije i EFTA, EIOPA je sakupila podatke od svih 28 država članica Evropske unije i tri države Evropske zone slobodne trgovine – Islanda, Norveške i Lihtenštajna. Podaci su, pored ostalog, pokazali da je automatsko produžavanje ranije važećeg ugovora bez najave o otkazivanju ugovora odraz određenog krajnjeg roka kao rezultata uslova dotičnog ugovora; da su prilagođavanja načinjena na pojedinim elementima postojećeg ugovora, poput izmena u pogledu premije, urađeni na osnovu prethodno definisanih parametara, tako da saglasnost ugovarača polise nije neophodna, kao i da se radi o prenosu portfelja od jednog osiguravača do drugog, što ne bi trebalo da utiče na status ugovora uključenih u taj portfelj.⁵ Dodatni tematski aspekt jednakog tretmana žena i muškaraca u pogledu penzija regulisan je Direktivom 2006/54/EK Evropskog parlamenta i Saveta od 5. jula 2006. godine o primeni principa jednakih mogućnosti i tretmana za muškarce i žene u pogledu zaposlenja.

Imajući u vidu značaj presuda Evropskog suda pravde i obavezu država članica Evropske unije da slede odluke te institucije, do kraja sastavljanja Izveštaja čak 25 zemalja EIOPA odgovorilo je da su odredbe presude Test Achats već ugrađene

⁴ European Commission: Communication from the Commission: Guidelines on the application of Council Directive 2004/113/EC to insurance, in the light of the judgment of the Court of Justice of the European Union in Case C-236/09 (TestAchats) (2011), dostupno preko: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/com_2011_9497_en.pdf, pristupljeno: 6.12.2016.

⁵ EIOPA: Report on the implementation of the Test Achats ruling into national legislation (2014), dostupno preko: https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/8.2_EIOPA-CCPFI-13-091_Test_Achats_rev2.pdf, str. 2-4, pristupljeno 8.12.2016.

u njihova nacionalna zakonodavstva.⁶ Detaljan pregled situacije u pojedinačnim zemljama Evropske unije i EFTA koje sadrže podatke o relevantnim nacionalnim propisima prikazan je u tabelarnom delu, odnosno aneksu Izveštaja.

Generalno posmatrano, izmene su ugrađene u propise u području osiguranja (Austrija, Bugarska, Nemačka, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Češka, Mađarska, Litvanija, Letonija, Poljska, Slovenija), jednakog tretmana (Belgija, Kipar, Danska, Irska, Holandija, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo) ili u obe oblasti u slučaju Španije, Malte, Rumunije i Slovačke. Većina zemalja članica učinila je neophodne izmene u svojim zakonodavstvima u predviđenom roku: Austrija, Belgija, Danska, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Mađarska, Letonija, Holandija, Malta, Švedska, Slovenija i Ujedinjeno Kraljevstvo, dok je u preostalim državama, iako su tek kasnije usvojene neophodne zakonske izmene, nakon 21. decembra 2012. ipak računato po polno neutralnom modelu. Dok je u slučaju susedne Hrvatske relevantna legislativa stupila na snagu s danom ulaska te zemlje u članstvo Evropske unije, u Italiji, Poljskoj i Luksemburgu odluka još nije bila pravosnažna u periodu zaključivanja Izveštaja.

Treba napomenuti da je, pored dobre prakse u pogledu usvajanja i primene odredaba ove konkretne presude, u pojedinim državama započet i proces usvajanja dodatnih pravila u ovoj oblasti, poput Grčke, gde je u međuvremenu došlo do prilagođavanja tablice mortaliteta, kao i da su dve zemlje EFTA – Norveška i Island – iako kao nečlanice Evropske unije nisu u obavezi to da učine u ovom slučaju – izrazile spremnost da unesu odgovarajuće izmene u svoja nacionalna zakonodavstva kako bi se do kraja osigurao princip jednakog tretmana njihovih građana u domenu osiguranja i drugim povezanim oblastima.

Literatura

- EIOPA: Report on the implementation of the Test Achats ruling into national legislation (2014), dostupno preko: https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/8.2._EIOPA-CCPFI-13-091_Test_Achats_rev2.pdf pristupljeno: 8. 12. 2016.
- European Commission: Communication from the Commission: Guidelines on the application of Council Directive 2004/113/EC to insurance, in the light of the judgment of the Court of Justice of the European Union in Case C-236/09 (TestAchats) (2011), dostupno preko: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/com_2011_9497_en.pdf, pristupljeno: 6. 12. 2016.

⁶ Ibid, str. 6-24